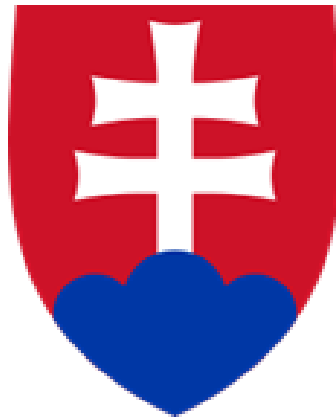

Kancelária verejného ochrancu práv

**Správa o zbytočných priet'ahoch v reštitučných
konaniach
k poľnohospodárskej a lesnej pôde**

Bratislava september 2015

Vo februári 2015 som poverila Kanceláriu verejného ochrancu práv vykonaním prieskumu zbytočných priesťahov v reštitučných konaniach k poľnohospodárskej a lesnej pôde.

Predložená správa obsahuje výsledky tohto prieskumu, ktorý vykonala pracovná skupina Kancelárie verejného ochrancu práv v zložení:

Odborný gestor: Mgr. Lívia Stehlíková

Pracovná skupina: JUDr. Martina Rosinová

JUDr. Katarína Čulíková

JUDr. Jana Dubovcová
verejná ochrankyňa práv

V Bratislave, 30. septembra 2015

OBSAH

1. Úvodné informácie o prieskume.....	4
2. O priebehu prieskumu.....	6
3. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.....	7
4. Počet právoplatne neskončených nárokov.....	8
5. Priemerný počet právoplatne skončených reštitučných konaní ročne.....	12
6. Predpokladaná doba ukončenia reštitučných konaní.....	13
7. Príčiny uvádzané správnymi orgánmi, pre ktoré nie sú reštitučné konania ukončené.....	15
7.1. Zložitosť vecí.....	16
7.2. Súčinnosť účastníkov konania	18
7.3. Súčinnosť ostatných subjektov.....	19
7.4. Súčinnosť Slovenského pozemkového fondu.....	19
7.5. Personálna obsadenosť.....	20
7.6. Reorganizácia štátnej správy.....	21
7.7. Dĺžka súdnych konaní.....	22
7.8. Nápad vecí.....	22
8. Reštitučné nároky, ktoré sa týkajú bývalého vojenského obvodu Javorina.....	23
9. Opatrenia na zabezpečenie dodržiavania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v reštitučných konaniach	25
9.1. Opatrenia vo vzťahu k odborom pozemkovým a lesným okresných úradov.....	25
9.2. Opatrenia vo vzťahu k Slovenskému pozemkovému fondu.....	26
9.3 Opatrenia vo vzťahu k bývalému vojenskému obvodu Javorina.....	27

1. Úvodné informácie o prieskume

Štát realizoval nápravu majetkových krívd spôsobených v minulosti postupmi vtedajších štátnych orgánov prostredníctvom **tzv. reštitúcií**. Koncepcia reštitúcií vychádzala z uznania platnosti právnych predpisov a právnych aktov minulého režimu a z nevyhnutnosti nápravy aspoň niektorých spôsobených krívd. Zvolený bol princíp vrátenia majetku po splnení určitých podmienok, nie princíp automatického obnovenia vlastníckych práv. Nárok na reštitúciu bol priznaný oprávnenej osobe, nie vlastníkovi. Oprávnená osoba mala možnosť začať proces, na konci ktorého sa mohla stať vlastníkom.

Súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky je množstvo zákonov, ktoré upravujú reštitučné konania súvisiace s rôznym majetkom. **V súčasnosti nie sú ešte stále právoplatne ukončené všetky reštitučné konania k poľnohospodárskej a lesnej pôde.** Na výsledok reštitučných konaní, napriek dlhej dobe od uplatnenia reštitučných nárokov, tak naďalej čakajú tisícky občanov. Ide o **reštitučné nároky**, ktoré boli uplatnené podľa nasledovných právnych predpisov:

- zákona č. **229/1991 Zb.** o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“) a
- zákona č. **503/2003 Z. z.** o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“).

Podľa zákona č. **229/1991 Zb.** bolo možné navrátiť vlastnícke právo k pôde, ktorá tvorí poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patrí, a v rozsahu ustanovenom týmto zákonom aj k pôde, ktorá tvorí lesný pôdny fond, prípadne k ďalšiemu nehnuteľnému majetku (v rozsahu uvedenom v ustanovení § 1 ods. 1 tohto zákona), ak tento prešiel na štát alebo na iné právnické osoby v dobe od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 niektorým zo spôsobov podľa ustanovenia § 6 ods. 1 uvedeného zákona. Právo na vydanie nehnuteľnosti podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. mohla oprávnená osoba uplatniť **do 31. decembra 1992**. Neuplatnením práva v lehote právo zaniklo. Právo na vydanie nehnuteľnosti, ktorá prešla na štát podľa osobitného predpisu, ak sa nachádza na území vojenského obvodu **Javorina** (podľa ustanovenia § 6 ods. 1 písm. v) tohto zákona) mohla oprávnená osoba uplatniť **do 31. decembra 2004**. Aj v tomto prípade, neuplatnením práva v lehote, právo zaniklo.

Navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa zákona č. 229/1991 Zb. upravuje aj zákon č. **503/2003 Z. z.** Podľa zákona č. 503/2003 Z. z. bolo možné uplatniť nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré tvoria poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria, a k pozemkom ktoré tvoria lesný pôdny fond, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990

spôsobom stanoveným v ustanovení § 3 uvedeného zákona. Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku mohla uplatniť oprávnená osoba podľa ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. **do 31. decembra 2004** na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukázala skutočnosti podľa ustanovenia § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zaniklo.

Podľa zákona č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov sa na verejného ochrancu práv môže obrátiť každý, kto sa domnieva, že pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánu verejnej správy boli porušené základné práva a slobody v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Na verejného ochrancu práv sa tak, už dlhodobo, obracajú občania, ktorí namietajú nečinnosť príslušných úradov pri rozhodovaní o ich reštitučných nárokoch. Keďže reštitučné nároky si uplatnili prevažne starší občania, viacerí v podnetoch vyjadrili obavy, či sa vôbec právoplatného rozhodnutia vo veci ešte dožijú. Ide o problematiku, ktorú vnímajú občania veľmi citlivo, obzvlášť tí, ktorých sa priamo dotýka.

O uvedených reštitučných nárokoch rozhodujú správne orgány, ktorými sú v súčasnosti **odbory pozemkové a lesné okresných úradov** (ďalej ako: „OPaL OÚ“). Pri preskúvaní podnetov, v ktorých ich podávateľia namietali zbytočné priesťahy v reštitučných konaniach, verejný ochranca práv **zistil, že správne orgány často nedodržiavajú zákonom stanovené lehoty pre rozhodnutie**. V niektorých reštitučných konaniach boli zistené **obdobia nečinnosti OPaL OÚ, ktoré trvali aj niekoľko rokov**.

Na základe uvedených zistení, ktoré vyplynuli z doterajšej činnosti verejného ochrancu práv, som sa rozhodla vykonať **celoslovenský prieskum** zbytočných priesťahov v reštitučných konaniach k poľnohospodárskej a lesnej pôde. Tento prieskum som dala realizovať za účelom zistenia **celkového počtu právoplatne neskončených reštitučných nárokov** uplatnených podľa zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 503/2003 Z. z., so zameraním na zistenie **príčin, pre ktoré tieto konania nie sú do dnešnej doby stále ukončené**.

2. O priebehu prieskumu

V rámci uvedeného celoslovenského prieskumu som sa v mesiaci máj 2015 písomne obrátila na všetky správne orgány, ktoré v prvom stupni rozhodujú o uvedených reštitučných nárokoch. V súčasnosti ide o **49 orgánov verejnej správy**, ktorými sú OPaL OÚ.

V žiadosti o predloženie písomného stanoviska mi vedúca/i odboru mali poskytnúť:

1. informácie o celkovom **počte** právoplatne neskončených reštitučných konaní uplatnených podľa zákona **č. 229/1991 Zb.**, (vrátane spresnenia počtu konaní, ktoré sú vedené na prvom stupni, na druhom stupni, alebo ktoré sú predmetom súdneho prieskumu),
2. informácie o celkovom **počte** právoplatne neskončených reštitučných konaní uplatnených podľa zákona **č. 503/2003 Z. z.**, (vrátane spresnenia počtu konaní, ktoré sú vedené na prvom stupni, na druhom stupni, alebo ktoré sú predmetom súdneho prieskumu),
3. informácie, koľko **pracovníkov** vybavuje reštitučnú agendu,
4. informácie o **počte** reštitučných spisov na jedného pracovníka,
5. informácie o **priemernom počte** právoplatne skončených reštitučných vecí za 1 rok (v období posledných 3 rokov),
6. stanovisko, v ktorom budú uvedené a zdôvodnené **príčiny**, pre ktoré jednotlivé reštitučné konania nie sú do dnešnej doby stále ukončené,
7. informácie, či, ako často, a akým spôsobom, ako vedúca/i odboru, vykonáva **dohľad** nad jednotlivými reštitučnými konaniami (vrátane poskytnutia informácie ako rieši prípadné nedostatky zistené v plynulosti konania),
8. stanovisko, ako doposiaľ riešili vedúca/i odboru **problémy**, pre ktoré nie je možné objektívne skončiť reštitučné konanie (v prípade obrátenia sa na nadriadený orgán, s akou odozvou).

V priebehu mesiacov máj, jún a júl 2015 mi boli postupne doručené stanoviská od vedúcich jednotlivých OPaL OÚ, s tým, že za jednotlivé úrady v nitrianskom kraji doručil súhrnné stanovisko vedúci odboru opravných prostriedkov Okresného úradu Nitra.

3. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu štátu. Podstatou podnetu na ochranu pred nečinnosťou orgánu verejnej správy, teda na ochranu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, je dosiahnuť, aby nečinný orgán verejnej správy odstránil stav právnej neistoty účastníkov konania a **rozhodol**. Samotným prerokovaním veci sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až **právoplatným** rozhodnutím orgánu verejnej správy.

Základnou povinnosťou orgánu verejnej správy je zabezpečiť taký procesný postup, ktorý čo **najskôr** odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na orgán verejnej správy s návrhom na začatie konania. Pri posudzovaní otázky, či v konaní orgánu verejnej správy došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, sa zohľadňujú tri základné kritériá, ktorými sú **právna a faktická zložitosť veci**, o ktorej orgán verejnej správy rozhoduje, **správanie účastníkov konania** a **postup** samotného orgánu verejnej správy.

Tiež je potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že **na reštitučné konania sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní**. Podľa ustanovenia § 49 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) v jednoduchých veciach, najmä ak možno rozhodnúť na podklade dokladov predložených účastníkom konania, správny orgán rozhodne bezodkladne. V ostatných prípadoch, ak osobitný zákon neustanovuje inak, je správny orgán povinný rozhodnúť vo veci **do 30 dní** od začatia konania; vo zvlášť zložitých prípadoch rozhodne najneskôr do **60 dní**; ak nemožno vzhľadom na povahu veci rozhodnúť ani v tejto lehote, môže ju primerane predĺžiť odvolací orgán (orgán príslušný rozhodnúť o rozklade).

V súčasnosti teda správne orgány rozhodujú o samotných reštitučných nárokoch uplatnených podľa zákona č. 229/1991 Zb. už cca. **23 rokov!!!** Reštitučné konanie, ktoré trvá toľko rokov od uplatnenia reštitučného nároku, bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej, možno spravidla už len na základe jeho celkovej dĺžky v globále považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Ako vyplýva z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky **takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do takej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate**. V prípade zákona č. 503/2003 Z. z. ide zhruba o **11 rokov** neskončené správne konania.

4. Počet právoplatne neskončených nárokov

Z predložených stanovísk vyplynulo, že OPaL OÚ evidujú ešte nasledujúci počet nerozhodnutých reštitučných nárokov podľa zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 503/2003 Z. z.

Kraj	OPaL OÚ	Zákon č. 229/1991 Zb.	Zákon č. 503/2003 Z. z.
Bratislavský kraj	Bratislava	993	1014
	Malacky	8	409
	Pezinok	1	46
	Senec	9	288
Trnavský kraj	Trnava	9	64
	Dunajská Streda	48	196
	Galanta	0	166
	Senica	6	6
	Piešťany	0	80
Trenčiansky kraj	Trenčín	2	25
	Bánovce nad Bebravou	0	5
	Nové Mesto nad Váhom	0	6
	Prievidza	12	175
	Považská Bystrica	5	25
Nitriansky kraj	Nitra	5	333
	Komárno	1	53
	Levice	2	92
	Nové Zámky	1	7
	Šaľa	1	2
	Topoľčany	0	11
	Žilinský kraj	Žilina	19
Čadca		2	50
Dolný Kubín		1	24
Námestovo		4	447
Liptovský Mikuláš		6	11
Martin		20	98
Ružomberok		3	17
Banskobystrický kraj		Banská Bystrica	0
	Brezno	0	4
	Lučenec	0	65
	Rimavská Sobota	0	73
	Veľký Krtíš	0	9
	Zvolen	0	7
	Žiar nad Hronom	12	18

Prešovský kraj	Prešov	15	476
	Bardejov	0	0
	Humenné	0	85
	Kežmarok	933	96
	Poprad	111	177
	Stará Ľubovňa	1	1
	Stropkov	0	10
	Svidník	0	42
	Vranov nad Topľou	19	130
Košický kraj	Košice	767	830
	Košice-okolie	29	172
	Michalovce	5	365
	Rožňava	0	26
	Spišská Nová Ves	2	2
	Trebišov	0	7

Celkový počet nárokov

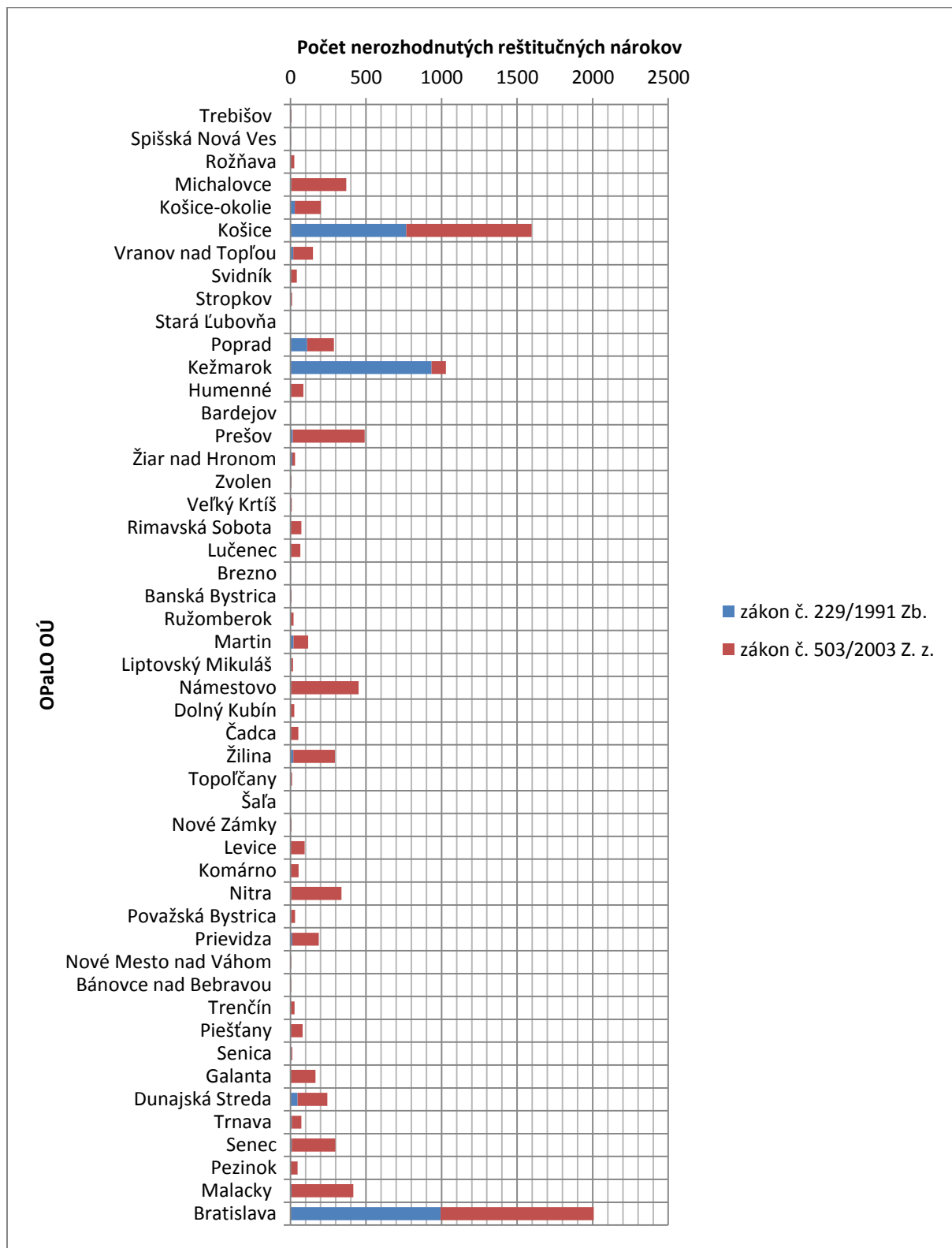
3052

6527

K uvedenému celkovému počtu nárokov je potrebné uviesť, že nejde o počet jednotlivcov, fyzických osôb – ale počet uplatnených reštitučných nárokov, t. j. aj pozemkových spoločenstiev, v ktorých sú združené často až stovky fyzických osôb.

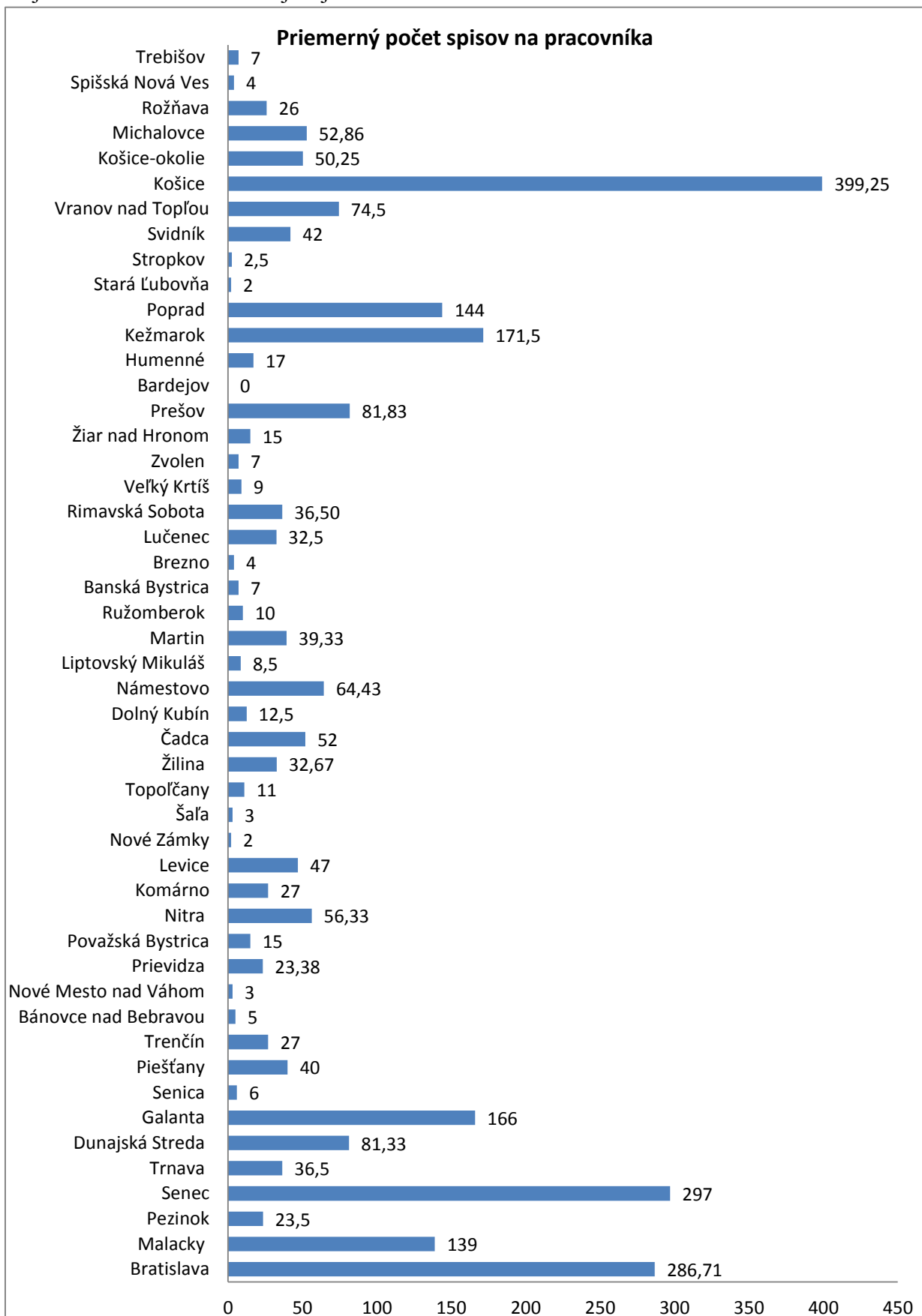
Ide o orientačné údaje o počte uplatnených nárokov podľa zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 503/2003 Z. z., ktoré neboli právoplatne ukončené na jednotlivých správnych orgánoch v čase začiatku prieskumu. V súčasnosti teda už počet týchto nárokov môže byť o niečo nižší.

Na porovnanie toho, koľko nerozhodnutých reštitučných nárokov ostáva na jednotlivých OPaL OÚ nám posluží nasledujúci graf:

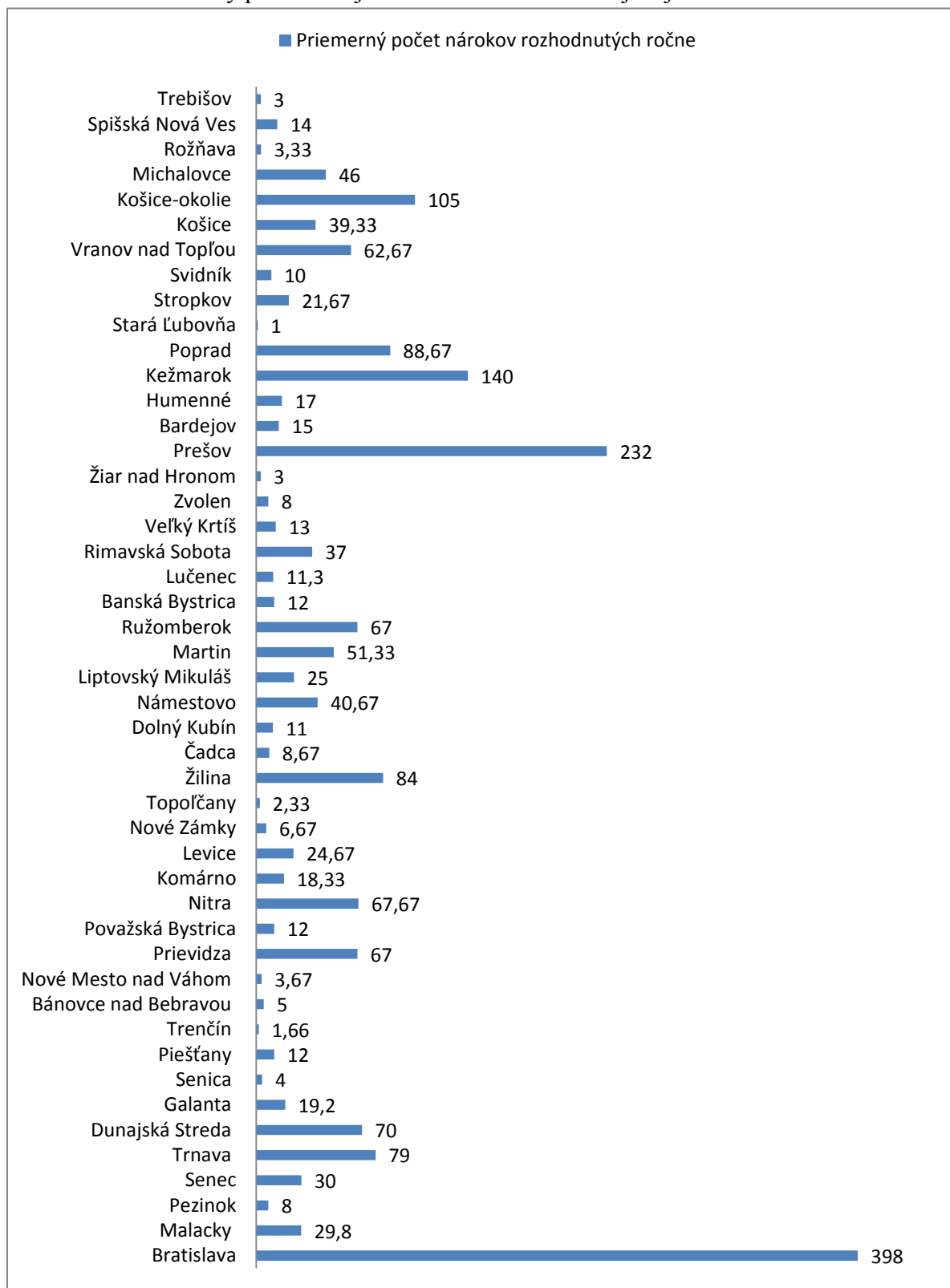
Z uvedenej tabuľky vyplýva, že medzi jednotlivými OPaL OÚ sú značné rozdiely v počte ešte nerozhodnutých reštitučných nárokov. Prieskumom sa zistilo, že značné rozdiely sú aj v ich personálnych kapacitách, v dôsledku čoho sa potom značne líši aj

priemerný počet spisov, ktorý má jeden zamestnanec pridelený na konanie a rozhodnutie, čo je možné vidieť v nasledujúcej tabuľke.

5. Priemerný počet právoplatne skončených reštitučných konaní ročne

OPaL OÚ v stanoviskách poskytli údaje o množstve reštitučných nárokov, ktoré tieto správne orgány priemerne za jeden rok právoplatne rozhodnú. Tento počet sa značne líši. Konkrétny počet vecí je možné vidieť v nasledujúcej tabuľke.

6. Predpokladaná doba ukončenia reštitučných konaní

Predpokladajme, že by sa situácia na jednotlivých OPaL OÚ nezmenila, a neboli prijímané opatrenia na zabezpečenie plynulejšieho/rýchlejšieho vybavovania nárokov.

Pri rovnakej výkonnosti úradov (teda rovnakom počte nárokov, ktoré priemerne právoplatne ukončia za jeden rok) bude úradom trvať vybavenie všetkých reštitučných nárokov nasledujúci počet rokov:

OPaL OÚ	Počet nerozhodnutých reštitučných nárokov	Priemerný počet nárokov ukončených za rok	Predpokladaná doba ukončenia v ROKOCH
Košice	1597	39,33	40,61
Trenčín	27	1,66	16,27
Malacky	417	29,8	13,99
Námestovo	451	40,67	11,09
Žiar nad Hronom	30	3	10
Senec	297	30	9,90
Galanta	166	19,2	8,65
Michalovce	370	46	8,04
Rožňava	26	3,33	7,81
Kežmarok	1029	140	7,35
Piešťany	80	12	6,67
Čadca	52	8,67	5,99
Pezinok	47	8	5,88
Lučenec	65	11,3	5,75
Bratislava	2007	398	5,04
Humenné	85	17	5
Nitra	338	67,67	4,99
Topoľčany	11	2,33	4,72
Svidník	42	10	4,2
Levice	94	24,67	3,81
Žilina	294	84	3,5
Dunajská Streda	244	70	3,49
Poprad	288	88,67	3,25
Senica	12	4	3
Komárno	54	18,33	2,95
Prievidza	187	67	2,79
Považská Bystrica	30	12	2,5
Vranov nad Topľou	149	62,67	2,38
Trebišov	7	3	2,33
Martin	118	51,33	2,30
Dolný Kubín	25	11	2,27
Prešov	491	232	2,12

Stará Ľubovňa	2	1	2
Rimavská Sobota	73	37	1,97
Košice-okolie	201	105	1,91
Nové Mesto nad Váhom	6	3,67	1,63
Nové Zámky	8	6,67	1,20
Bánovce nad Bebravou	5	5	1
Trnava	73	79	0,92
Zvolen	7	8	0,88
Veľký Krtíš	9	13	0,69
Liptovský Mikuláš	17	25	0,68
Banská Bystrica	7	12	0,58
Stropkov	10	21,67	0,46
Ružomberok	20	67	0,30
Spišská Nová Ves	4	14	0,29
Bardejov	0	15	0

Jednému z úradov by tak trvalo rozhodnutie všetkých neukončených reštitučných konaní neuveriteľných viac ako 40 rokov, 5 z úradov by rozhodovanie o všetkých reštitučných konaniach trvalo 10 a viac rokov a 11 z úradov by rozhodovanie o reštitučných nárokoch dokončovalo ešte 5 až 10 rokov. Takáto doba ďalšieho trvania reštitučných konaní je neprijateľná a v rozpore so základným právom na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov.

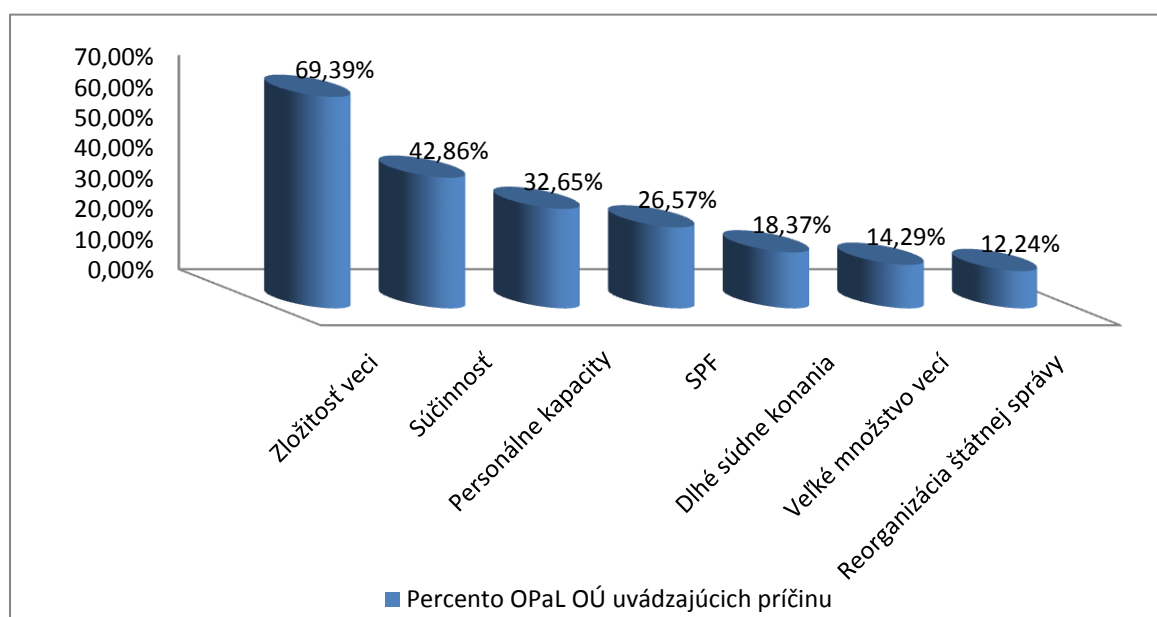
7. Príčiny uvádzané správnymi orgánmi, pre ktoré nie sú reštitučné konania ukončené

V rámci prieskumu boli OPaL OÚ (49) požiadané, aby uviedli, ktoré skutočnosti, podľa nich, sú príčinou, že vo veci uplatnených reštitučných nárokov, za tak dlhú dobu, nebolo doposiaľ právoplatne rozhodnuté. Pre prehľadnosť sú tieto príčiny uvedené v nasledujúcich tabuľkách.

Prvá tabuľka uvádza počet úradov, ktoré uviedli danú príčinu ako dôvod trvania reštitučných konaní. Jeden úrad uviedol v niektorých prípadoch aj viac príčin.

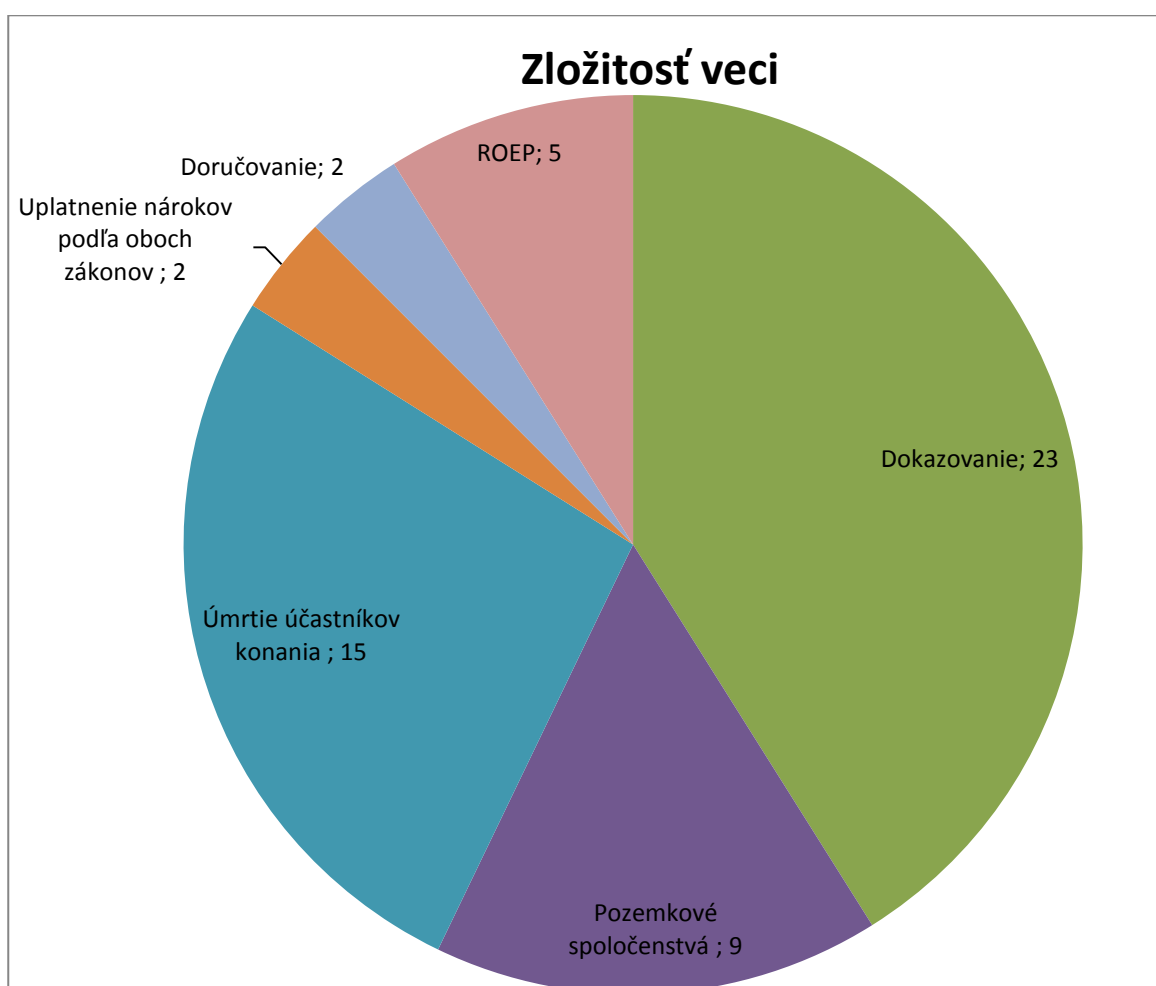
Príčina	Počet OPaL OÚ
Zložitosť vecí	34
Súčinnosť	21
Personálne kapacity	16
SPF	14
Dlhé súdne konania	9
Veľké množstvo vecí	7
Reorganizácia štátnej správy	6

Druhá tabuľka uvádza percentuálny podiel úradov, ktoré uviedli danú príčinu.

7. 1. Zložitosť veci

Veľká väčšina OPaL OÚ ako jednu z príčin neukončenia reštitučných konaní uvádzala skutočnosti, ktoré možno označiť ako zložitosť veci. Pod tento pojem môžeme subsumovať viaceré faktory, ktoré sa týkajú predmetu konania, ako aj jeho samotného priebehu. V nižšie uvedenom grafe sú uvedené jednotlivé faktory, aj s uvedením počtu úradov, ktoré ich uvádzali ako príčinu, pre ktorú reštitučné konania zatiaľ nie sú právoplatne ukončené.

Zložitosť veci patrí medzi najčastejšie uvádzané dôvody, pre ktoré reštitučné konania nie sú do dnešnej doby stále ukončené. V súvislosti s reštitučnými konaniami je potrebné konštatovať, že ide o právne aj skutkovo zložité konania, na čo poukazujú vo svojich stanoviskách aj jednotlivé úrady. Náročná je aj aplikácia príslušných právnych predpisov pri posudzovaní, či k strate vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam došlo v dôsledku niektorého zo zákonom stanovených reštitučných titulov. Rovnako je dôležité poznamenať, že správne orgány musia v reštitučných konaniach postupovať podľa správneho poriadku, a pri aplikácii jeho ustanovení vychádzať zo základných zásad správneho konania. Správny orgán je povinný zistiť skutočný stav veci. Zistenie úplného a presného stavu veci je

základným predpokladom zákonnosti a správnosti rozhodnutia správneho orgánu. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné, aby správny orgán náležite zistil všetky skutočnosti dôležité pre rozhodnutie.

Vzhľadom na to, že v reštitučných konaniach sa naprávajú krivdy, ku ktorým došlo v tzv. rozhodnom období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990, je náročné zabezpečiť relevantné doklady preukazujúce spôsob straty vlastníckeho práva, ktorého navrátenie oprávnená osoba požaduje. Ako vyplýva z doručených stanovísk, práve **dokazovanie** týchto skutočností je najzložitejšie ako pre úrady, tak aj pre jednotlivých žiadateľov. Úrady poukazujú na to, že pri uplatnení jednotlivých reštitučných nárokov ich žiadatelia zároveň často nepripájali potrebné doklady pre rozhodnutie. V rámci konania je preto často nutné, aby aj správny orgán zabezpečil relevantné podklady pre vydanie rozhodnutia. V zmysle správneho poriadku totiž správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav vecí a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Z uvedeného dôvodu sa správne orgány obracajú na viaceré inštitúcie (súdy, archívy, štátne orgány, obce, mestá, povinné osoby, atď.), pričom prechod archívnych listín do rôznych odvetví nie je globálne zakotvený v jednom právnom predpise, ale v množstve čiastkových, čím sa táto problematika stáva ešte zložitejšou. Zabezpečenie dôkazových materiálov z archívov, súdov, iných štátnych inštitúcií a ďalších orgánov je časovo veľmi náročné. Niekedy nie je možné presne určiť, ktorá inštitúcia má originály archívnych dokumentov, ktoré sú potrebné pre posúdenie reštitučného nároku. Prechod vlastníctva na štát sa musel uskutočniť v spomínanom období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990, teda v dávnejšej minulosti, čo komplikuje možnosť obstarania dokladov nápomocných pri vybavovaní reštitučného nároku, keďže dôkazy siahajú aj niekoľko desaťročí do minulosti. Ako poukázali viaceré úrady, niektoré doklady už v súčasnosti ani neexistujú, resp. sa ich nepodarí nájsť. O mnohých krokoch či už fyzických osôb alebo vtedajších orgánoch existujú len domnienky, a v mnohých prípadoch správne orgány odhadujú pohnútky, ktoré viedli k tomu-ktorému kroku štátneho orgánu alebo osoby.

Ďalšou podstatnou okolnosťou, ktorá ovplyvňuje dĺžku jednotlivých reštitučných konaní, je skutočnosť, že v priebehu konania dochádza k **úmrtiu účastníkov konania**. Reštitučné nároky si uplatnili totiž už väčšinou starší občania. Správne orgány tak v konaní musia postupovať s dedičmi žiadateľov a čakať na právoplatné ukončenie dedičských konaní alebo minimálne aspoň na ustálenie okruhu dedičov. Ako poukázali viaceré úrady, notárske konania trvajú často aj dlhší čas, čím sa samozrejme predlžujú aj reštitučné konania.

Vo veľa prípadoch si reštitučné nároky uplatnili **pozemkové spoločenstvá**, ktoré však majú aj stovky členov. Správny orgán však v takýchto prípadoch mnohokrát nevydáva jedno rozhodnutie, v ktorom by rozhodol kompletne o jednom reštitučnom nároku. V prípade urbárov je pre správne orgány zložitejšie identifikovať oprávnené osoby, a to z dôvodu veľkého počtu členov. Správny orgán na základe doložených matričných dokladov a majetkovej podstaty vytvorí menný zoznam oprávnených osôb. V prípade úmrtia oprávnenej osoby je potrebná aktualizácia v mennom zozname. Z uvedeného dôvodu správny orgán musí úzko spolupracovať aj s predsedami urbárskych spoločností. Pozemkové spoločenstvá si reštitučný nárok uplatnili často k viacerým nehnuteľnostiam, čo je náročné

na identifikáciu pôvodných parciel. V prípade uplatnenia reštitučného nároku na spoločnú nehnuteľnosť zapísanú v pôvodnej pozemnoknižnej vložke správny orgán musí riešiť a rozhodnúť každú parcelu samostatne. Spoloční zástupcovia osôb v jednotlivých konaniach majú vo viacerých prípadoch ťažkosti s pozbieraním dokladov od všetkých osôb.

Dĺžku reštitučných konaní ovplyvňuje aj **doručovanie**. Správne orgány v tejto súvislosti poukazujú najmä na problém s doručovaním dokumentov do cudziny (zásielky sa zvyknú stratiť, resp. si ich osoba nepreberie). Často býva pre správny orgán problematické zistiť údaje o osobách žijúcich na územiach iných štátov. Správny orgán účastníkovi konania, ktorého pobyt nie je známy alebo ktorému sa nepodarilo doručiť písomnosť na známu adresu v cudzine, a ktorý si neustanovil zástupcu, ustanovuje opatrovníka. Konanie o ustanovenie opatrovníka taktiež predlžuje samotné reštitučné konanie.

Medzi dôvody, ktoré predlžujú reštitučné konanie uviedli niektoré úrady súběžne prebiehajúce konania o obnove evidencie niektorých pozemkov a právnych vzťahov k nim podľa zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, ktorých výsledkom je zostavenia **registra obnovennej evidencie pozemkov**, ktorý sa následne zapisuje do katastra nehnuteľností. Ten môže upraviť vlastnícke vzťahy k nehnuteľnostiam, spresňovať výmery a hranice pozemkov alebo zapísať v niektorých prípadoch reštituentov ako vlastníkov na základe nimi predložených listín. Po zápise registra obnovennej evidencie pozemkov do katastra nehnuteľností zvykne tiež správny orgán nájsť aj chyby, ktoré následne musí dávať opravovať, aby mohol pokračovať v reštitučnom konaní.

Ďalším dôvodom predlžujúcim dĺžku reštitučných konaní je skutočnosť, že žiadatelia si uplatnili reštitučný nárok podľa **obidvoch zákonov**. Z uvedeného dôvodu je potrebné pre rozhodnutie o uplatnenom nároku č. 503/2003 Z. z. študovať spisy, ktoré boli vybavené podľa zákona č. 229/1991 Zb., a to najmä z dôvodu, aby ten istý spoluvlastnícky podiel nebol vydaný dvakrát tej istej osobe alebo iným osobám.

7. 2. Súčinnosť účastníkov konania

Správny poriadok vychádza aj zo zásady spolupráce účastníkov konania. Účastníci konania majú totiž nielen procesné práva, ale aj procesné povinnosti. Ich neplnenie môže zasiahnuť do priebehu reštitučného konania a ovplyvniť tak jeho priebeh a výsledok. Účastník konania je povinný navrhnuť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe. Ak je to potrebné, správny orgán vyzve účastníka konania, aby v určenej lehote predložil, resp. inak zabezpečil predloženie ním navrhnutých dôkazov.

Najčastejšie správne orgány uvádzajú, že žiadatelia pri uplatnení svojho reštitučného nároku nedoložili potrebné doklady pre rozhodnutie vo veci. Správny orgán ich preto musí v zmysle správneho poriadku vyzývať a zároveň, z uvedeného dôvodu, prerušuje reštitučné

konanie. Úrady sa stretávajú aj s tým, že žiadatelia neprejavujú záujem o doloženie potrebných dokladov. Nereagujú ani na opakované výzvy správnych orgánov. Zvlášť záujem o reštitučné konanie strácajú oprávnené osoby po pôvodných žiadateľoch, ktorí zomreli počas priebehu reštitučného konania.

Z aplikačnej praxe niektorých orgánov taktiež vyplynulo, že vo väčšine prípadov ide o podielové spoluvlastníctvo. Podiely sú v mnohých prípadoch nepatrné. Reštituenti si pri uplatňovaní nároku často neuvedomovali, že ich nárok je v skutočnosti podiel, ktorý je malý, ťažko využiteľný a nedá sa využiť na účel, ktorý bol podľa ich predstáv. Pri takýchto zisteniach súčinnosť a záujem žiadateľa upadá, nemá záujem a nespolupracuje. V prípade, že reštituovaná nehnuteľnosť je vedená na právnych predchodcov a reštituent je z viacerých dedičov, nie je to pre žiadateľa výhodné. Náklady na prededenie dedičstva totiž prevyšujú reálnu hodnotu dedičského podielu. Na základe uvedených skutočností reštituenti strácajú záujem o konanie, dôsledkom čoho je pomalý posun vybavovania reštitúcií.

7. 3. Súčinnosť ostatných subjektov

Pri rozhodovaní o reštitučných nárokoch správny orgán vyžaduje potrebné doklady aj od viacerých orgánov alebo osôb. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie. Správny orgán musí uvedené orgány (katastrálne odbory, archívy, obce, Slovenský pozemkový fond, povinné osoby, atď.) v konaní aj viackrát urgovať, aby dosiahol doručenie odpovede v požadovanej veci. Viaceré úrady poukázali na skutočnosť, že tieto orgány nevybavujú dožiadania správneho orgánu v určených lehotách, čím sa predlžuje ukončenie reštitučných konaní. Ako uviedli niektoré úrady zdĺhavejšie je najmä vybavovanie požiadaviek o identifikácie parciel a iných podkladov katastrálnymi odbormi jednotlivých okresných úradov. Obzvlášť správne orgány poukázali na zlú súčinnosť so Slovenským pozemkovým fondom. Z uvedeného dôvodu sa tomuto problému venujem v nasledujúcej časti správy.

7. 4. Súčinnosť Slovenského pozemkového fondu

Slovenský pozemkový fond, zriadený zákonom Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov, je **právnickou osobou**, ktorá sa zapisuje do obchodného registra. Slovenský pozemkový fond nie je zriadený na podnikanie. Svoju činnosť vykonáva

podľa tohto zákona a osobitných predpisov vo verejnom záujme a z tejto činnosti mu vznikajú práva a záväzky.

V reštitučných konaniach často vzniká potreba vyhotovenia podkladov (geometrický plán, znalecký posudok), ktoré správne orgány potrebujú pre samotné rozhodnutie vo veci. Tie v rámci reštitučného konania nezabezpečuje správny orgán. Náklady spojené s ocenením vecí a zabezpečením technických podkladov pre rozhodovaciu činnosť správneho orgánu uhrádza štát prostredníctvom Slovenského pozemkového fondu. Zákonodarca zveril túto kompetenciu práve Slovenskému pozemkovému fondu. **Slovenský pozemkový fond je preto zodpovedný za kompletný proces obstarania uvedených podkladov** - určuje lehotu na ich vyhotovenie, či opravu, urguje ich vyhotovenie a kontrolu. Správny orgán je tak v správnom konaní odkázaný na súčinnosť tretieho subjektu a musí čakať v akej dobe mu podklady zabezpečí. Správne orgány po reforme štátnej správy navyše stratili aj zmluvnú spôsobilosť na obstaranie si uvedených podkladov.

Viacere OPaL OÚ z celého Slovenska uviedli, že čakajú neprimerane dlho na dodanie, najmä, geometrických plánov od Slovenského pozemkového fondu. Správne orgány uvádzajú, že na dodanie geometrického plánu čakajú v niektorých prípadoch priemerne až 2 roky, pričom v niektorých prípadoch to trvá dokonca aj 4-6 rokov.

Faktom je, že **správny orgán**, okrem telefonického a písomného urgovania a osobných rokovaní so zástupcami príslušného regionálneho odboru Slovenského pozemkového fondu a prípadne jeho nadriadenej zložky, Slovenského pozemkového fondu v Bratislave, **nemá k dispozícii účinnejšie nástroje na urýchlenie zabezpečenia spolupráce Slovenského pozemkového fondu**. Napriek tomu, že viaceré správne orgány pravidelne urgujú vyhotovenie uvedených podkladov, k urýchleniu ich vyhotovenia to nevedie. **Slovenský pozemkový fond, ako samostatná právnická osoba, nemá navyše ani nadriadený orgán, ktorý by v prípade potreby mohol efektívne zasiahnuť**.

7. 5. Personálna obsadenosť

Viaceri vedúci OPaL OÚ poukázali vo svojich stanoviskách na problém s personálnou obsadenosťou úradov. Niektorí uviedli ako dôvod, pre ktorý nie sú reštitučné konania ukončené, dlhodobú poddimenzovanosť odboru. Reštitučné nároky sa z uvedeného dôvodu mohli odbúrať len postupne, čo však predĺžilo konania aj o roky.

Ďalším problémom je aj častá fluktuácia zamestnancov pre slabé mzdové ohodnotenie a náročnosť agendy. Z dôvodu, že jednotlivým prípadom sa venuje už niekoľký zamestnanec v poradí, nastáva situácia, že si musí ďalší zamestnanec naštudovať odznova celý spisový materiál, čo opäť predlžuje reštitučné konanie. Keďže ide o špecializovanú agendu, je potrebný aj určitý čas na zaučenie nového zamestnanca. V praxi potom nastali aj prípady, keď jednému reštitučnému nároku sa venovali postupne aj štyria, piati zamestnanci.

Viacerí vedúci OPaL OÚ signalizovali, že majú problém zamestnať na odbore pracovníka s právnickým vzdelaním, pre už vyššie spomínané dôvody. Stáva sa, že právnik na odbore chýba úplne, čo neprispieva ani ku kvalite rozhodovacej činnosti v reštitučných konaniach. Viacerí vedúci OPaL OÚ avizujú, že potom tak chýba právna pomoc príslušným pracovníkom pri rozhodovaní o jednotlivých reštitučných nárokoch.

Z dôvodu narastajúcej agendy, ktorá je kladená na OPaL OÚ, a k tomu úmerne nenarastajúceho počtu zamestnancov dochádza ku kumulácii agendy jednotlivých zamestnancov. Zamestnanci tak musia riešiť aj ďalšie zložité agendy, akými sú vyporiadanie záhradkových osád, pozemkové úpravy, konania o obnove evidencie niektorých pozemkov, atď.

Ďalším dôvodom, ktorý predlžuje reštitučné konanie, je aj skutočnosť, že jednotliví zamestnanci musia vykonávať aj celú administratívnu činnosť súvisiacu s rozhodovacím procesom. Viacerí vedúci OPaL OÚ poukázali na skutočnosť, že na odbore chýba pracovník, ktorý by zabezpečoval administratívu. Taktiež v súčasnosti musia jednotliví pracovníci vykonávať pravidelne služby aj v klientskych centrách, a tým pádom sa nemôžu venovať samotnej rozhodovacej činnosti.

7. 6. Reorganizácia štátnej správy

V priebehu rozhodovacej činnosti správnych orgánov došlo k viacnásobnej reorganizácii štátnej správy, ktorá sa dotkla, samozrejme, aj chodu úradu, čo následne ovplyvnilo aj dĺžku niektorých reštitučných konaní. Niektoré úrady poukázali na skutočnosť, že sa museli sťahovať do iných priestorov.

Reorganizácia štátnej správy priniesla spojenie agendy bývalého obvodného pozemkového úradu a bývalého obvodného lesného úradu, ktorá teraz celá patrí do kompetencie OPaL OÚ. Napriek nárastu agendy sa stav pracovníkov, v rámci systematizácie miezd, skôr znižuje.

Reštitučné spisové materiály boli v rámci zmeny štruktúry štátnej správy niekoľkokrát delimitované na iné útvary, čo tiež prispieva k zbytočným priesťahom v reštitučných konaniach.

Posledná reorganizácia štátnej správy priniesla zrušenie krajských pozemkových úradov. Vedúci OPaL OÚ uviedli, že chýbajú tak aj školenia a poradenstvá, čo v minulosti bolo zabezpečené práve cez krajské pozemkové úrady.

7. 7. Dĺžka súdnych konaní

Samotným prerokovaním vecí sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až **právoplatným** rozhodnutím orgánu verejnej správy. Aj keď správny orgán rozhodne o reštitučnom nároku, v prípade nespokojnosti s vydaným rozhodnutím má občan možnosť sa proti nemu odvolať. V takomto prípade rozhodnutie nenadobúda právoplatnosť. O podanom odvolaní rozhoduje príslušný súd a spisový materiál sa na súde môže nachádzať aj niekoľko mesiacov, či rokov. Zbytočné prietahy v súdnych konaniach sú samostatnou kapitolou, ktorej som sa už vo svojej činnosti venovala. Výsledkom je správa verejnej ochrankyne práv o zbytočných prietahoch v súdnom konaní z roku 2012, ktorá je zverejnená na internetovej stránke verejného ochrancu práv.

7. 8. Nápad vecí

Niektorí vedúci OPaL OÚ uviedli ako dôvod, pre ktorý majú ešte v riešení reštitučné nároky, úvodný nápad veľkého počtu vecí (množstvo uplatnených reštitučných nárokov). Obzvlášť ide najmä o väčšie mestá, najmä krajské.

8. Reštitučné nároky, ktoré sa týkajú bývalého vojenského obvodu Javorina

Špecifická situácia je pri riešení reštitučných nárokov v bývalom vojenskom obvode Javorina. Z uvedeného dôvodu sa preto venujem tejto téme v samostatnej časti. Novelou zákona č. 229/1991 Zb., ktorá bola prijatá v roku 2003, sa rozšírila možnosť vydať aj pozemky vo vojenskom obvode Javorina, ktoré prešli na štát zákonom č. 169/1949 Zb. o vojenských obvodoch. Oprávnená osoba si mohla uplatniť nárok do 31. decembra 2004. Oprávnená osoba musela spĺňať zákonné podmienky podľa ustanovenia § 4 zákona č. 229/1991 Zb. Povinnou osobou, pri týchto dôvodoch prechodu vlastníctva na štát, bolo Ministerstvo obrany Slovenskej republiky – zastúpené Správou nehnuteľného majetku a výstavby v Košiciach. Po zrušení vojenského obvodu Javorina (k 31. decembru 2010) to boli Vojenské lesy a majetky, štátny podnik Pliešovce. Od 1. októbra 2013 sa stal pre tento územný obvod správnym orgánom odbor pozemkový a lesný Okresného úradu Kežmarok. V súčasnosti eviduje tento správny orgán **873 právoplatne neskončených reštitučných konaní**, ktoré sa týkajú tohto bývalého vojenského obvodu.

Vydania nehnuteľností vo vojenskom obvode Javorina sa týkali **26 katastrálnych území**, ktorých operáty s údajmi o pôvodnom vlastníctve majú rôznu technickú úroveň. V **piatich** (Levoča, Lubica, Lubické kúpele, Podolíneč, Závada) ide o zjednotený operát, resp. operát, kde nie sú problémy s rozhodovaním o vydaní nehnuteľností, vo zvyšných **21 katastrálnych územiach** (Jakubany, Hniezdo, Šambron, Lomnička, Kolačkov, Vyšné Repaše, Dvorce, Nižné Repaše, Torysky, Tichý potok, Blažov, Bajerovce, Poloma, Krásna Lúka, Holumnica, Hradisko, Jurské, Tvarožná, Ruskinovce, Majerka, Stotince) ide o nezjednotený operát pozemkového katastra a pozemkovej knihy. Z uvedeného dôvodu je potrebné špecificky riešiť obnovenie vlastníckych práv oprávnených osôb, ktoré si uplatnili reštitučný nárok.

Z **analýzy potrieb finančného zabezpečenia registrov obnovennej evidencie pozemkov a návrhu harmonogramu katastrálnych území v bývalom vojenskom obvode Javorina** vyplynulo, že v katastrálnych územiach nezjednoteného operátu katastra nehnuteľností je potrebné vyhotoviť jednoduché registre pozemkov, ktoré svojím technickým riešením umožnia identifikáciu pozemkov, ktoré prešli do vlastníctva štátu tak, aby bol súlad vydávaných pozemkov a pôvodných pozemkov. Identifikácia by mala umožniť porovnanie pozemkovoknižného stavu, stavu pozemkového katastra a majetkových hárkov. Registre by mali dať jednoznačný podklad na vydanie rozhodnutia a umožniť vykonať zmenu v katastri nehnuteľností. Účelom technických podkladov je aj dať vydané rozhodnutia do súladu s uplatneným nárokom, o ktorom malo byť rozhodnuté. Z uvedeného dôvodu bolo nutné prijať v tomto smere aj legislatívne opatrenia v podobe novelizácie zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

Uznesením vlády Slovenskej republiky č. 339 zo dňa 9. júla 2014 k analýze potrieb finančného zabezpečenia registrov obnovenej evidencie pozemkov a návrhu harmonogramu katastrálnych území v bývalom vojenskom obvode Javorina vláda uložila ministrom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky zabezpečiť v nadväznosti na vývoj verejných financií v roku 2015 a 2016 prostriedky pre Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na finančné zabezpečenie verejne obstaraných jednoduchých registrov obnovenej evidencie pozemkov v celkovej sume 800 000 eur. Z toho v roku 2015 sumu 500 000 eur a v roku 2016 sumu 300 000 eur. Súčasne minister mal predložiť novelu zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov do 31. novembra 2014.

Uvedený zákon č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov bol **novelizovaný zákonom č. 24/2015 Z. z.** Ako vyplýva k dôvodovej správe k uvedenej novele, zákon sleduje vytvorenie podkladu na vydávanie reštitučných rozhodnutí. Touto úpravou sa vyberie určený operát, ktorý v zmysle zákona určí príslušný orgán štátnej správy na úseku katastra nehnuteľností. V registri sa preberie grafická časť tohto operátu a k nemu sa vyznačia vlastníci, ktorým boli pozemky zoštatnené. Na základe vydaných reštitučných rozhodnutí sa v katastri vyznačí ako vlastník oprávnená osoba, ktorá návrh na vydanie nehnuteľnosti uplatnila (t.j. do operátu, ktorý určil katastrálny odbor už nebude problém vlastníka zapísať, nakoľko bude jasné o ktorý pozemok ide). Novela zákona nadobudla účinnosť 1. apríla 2015.

V zmysle **časového harmonogramu konaní jednoduchých registrov obnovenej evidencie pozemkov** sa v roku 2015 počítalo s vyhotovením jednoduchých registrov v katastrálnych územiach: Jakubany, Šambron, Kolačkov, Vyšné Repáše, Nižné Repáše, Bajerovce, Poloma, Krásna Lúka, Hradisko, Jurské, Majerka. Pre zvyšné katastrálne územia mali byť vyhotovené jednoduché registre obnovenej evidencie pozemkov **v roku 2016**. Z informácií poskytnutých Ministerstvom pôdohospodárstva Slovenskej republiky vyplynulo, že v súčasnosti sa ešte len podpisujú zmluvy s jednotlivými vyhotoviteľmi uvedených registrov. Tieto by mali byť hotové v priebehu budúceho roka, resp. je možné, že v niektorých zložitejších katastrálnych územiach bude ich vyhotovovanie trvať aj dlhší čas.

V súčasnosti je rozhodovací proces o reštitučných nárokoch v uvedených katastrálnych územiach pozastavený do doby vyhotovenia jednotlivých registrov.

9. Opatrenia na zabezpečenie dodržiavania základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov v reštitučných konaniach

9.1. Opatrenia vo vzťahu k odborom pozemkovým a lesným okresných úradov

Na základe informácií, ktoré jednotlivé OPaL OÚ uviedli vo svojich písomných stanoviskách možno konštatovať, že ich situácia z hľadiska počtu nevybavených spisov, priemerného počtu vecí, ktoré má pridelené na vybavenie jeden zamestnanec, ako aj samotný spôsob prerozdelenia agendy medzi jednotlivých zamestnancov sa značne líši. Niektoré úrady uvádzali, že iba časť zamestnancov sa venuje výlučne reštitučnej agende a ostatní reštitučnú agendu vybavujú popri inej agende patriacej do pôsobnosti úradu, resp. že niektorí zamestnanci iba vypomáhajú pri riešení reštitučných nárokov, ale ťažiskovo riešia úplne inú agendu. Niektoré úrady pritom poukázali na to, že majú problém zamestnať zamestnanca s právnym vzdelaním, čo komplikuje riešenie reštitučných nárokov.

Uvedené rozdiely sa potom prejavili aj v počte nárokov, ktoré jednotlivé OPaL OÚ priemerne právoplatne ukončia za jeden kalendárny rok. K týmto rozdielom vo výkonnosti medzi jednotlivými OPaL OÚ pritom prispieva viacero faktorov, medzi ktoré je potrebné zahrnúť celkový počet spisov a počet spisov pridelených na vybavenie jednotlivým zamestnancom, ale aj otázky vnútornej organizácie práce na úrade, miera špecializácie zamestnancov na rozhodovanie o uplatnených reštitučných nárokoch, resp. naopak kumulácia agendy zamestnancov, právne vzdelanie resp. dostupnosť právneho poradenstva pre zamestnancov, ktorí právne vzdelanie nemajú.

Na niektorých úradoch sa o zrýchlenie vedenia reštitučných konaní je možné usilovať aj zefektívňovaním vnútornej organizácie práce úradu (systém prerozdelenia spisov, špecializácia zamestnancov). Naopak, na niektorých úradoch ani ďalšie opatrenia v oblasti vnútornej organizácie práce nebudú, vzhľadom na počet nárokov, o ktorých má daný úrad rozhodnúť, postačujúce k zabezpečeniu plynulého vybavovania reštitučných nárokov, a teda zabezpečeniu dodržiavania základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov.

Podľa ustanovenia § 5 ods. 2 písm. a) a c) zákona č. **330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov** Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky riadi a kontroluje výkon štátnej správy v oblasti pozemkových úprav a ochrany poľnohospodárskej pôdy uskutočňovaný okresnými úradmi a okresnými úradmi v sídle kraja, zostavuje návrh rozpočtu okresných úradov v sídle kraja a okresných úradov a určuje počty zamestnancov týchto úradov.

Na základe uvedených zistení Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky **navrhujem, aby prijalo opatrenia** na zabezpečenie dodržiavania základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov v ešte právoplatne neukončených reštitučných konaniach, a to:

- **vykonať v spolupráci s vedúcimi OPaL OÚ kontrolu**, či rozdiely v priemernom počte ukončených reštitučných konaní za rok sú spôsobené vyššou zaťaženosťou inou agendou (čo nebolo predmetom prieskumu), alebo inými faktormi, vrátane spôsobu prerozdelenia agendy medzi zamestnancov úradu,
- **prijat' opatrenia smerujúce k efektívnejšiemu využívaniu personálnych kapacít rezortu**, ktoré povedú k vyrovnaniu značných rozdielov v zaťažnosti medzi jednotlivými úradmi resp. pracovníkmi,
- **prijat' opatrenia na personálne posilnenie** tých OPaL OÚ, ktoré by aj napriek vysokému počtu právoplatne rozhodnutých vecí ročne, pri súčasnom vysokom zostatku nerozhodnutých reštitučných nárokov, nemohli zabezpečiť plynulosť konaní,
- **zabezpečiť**, aby zamestnanci, ktorí rozhodujú reštitučnú agendu a nemajú právne vzdelanie, **mali možnosť získať právne poradenstvo** v problematických veciach (napr. určením osoby na ministerstve alebo okresných úradoch v sídle kraja).

9.2. Opatrenia vo vzťahu k Slovenskému pozemkovému fondu

Na základe v súčasnosti realizovaného prieskumu som zistila, že **problém súčinnosti Slovenského pozemkového fondu v reštitučných konaniach pretrváva** a signalizujú ho viaceré OPaL OÚ z celého Slovenska.

Už v rámci svojej predchádzajúcej činnosti pri preskúvaní podnetov zo strany občanov som vo viacerých prípadoch zistila, že k neprimeranej dĺžke reštitučného konania prispieva nedostatočné poskytnutie súčinnosti Slovenským pozemkovým fondom.

V súvislosti s problémom poskytovania súčinnosti Slovenského pozemkového fondu správnym orgánom som sa už v roku 2013 obrátila aj na Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky potvrdil, že niektorí pracovníci správnych orgánov signalizujú obtiaže pri získavaní pokladov od Slovenského pozemkového fondu. Zároveň poukázal na to, že by sa zrejme muselo zmeniť celkové postavenie a právne vymedzenie fungovania Slovenského pozemkového fondu a prisľúbil, že bude tieto problémy konzultovať nielen na úrovni legislatívnej sekcie svojho ministerstva, ale aj s ohľadom na legislatívne úlohy vlády Slovenskej republiky.

Následne som opätovne oslovila ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a požiadala som ho, aby zväzil zaradenie riešenia tejto otázky do legislatívnych úloh svojho rezortu. K možnosti zmeny postavenia a právneho vymedzenia fungovania Slovenského pozemkového fondu ma následne minister informoval, že s ohľadom na význam, závažnosť a náročnosť úloh a povinností zverených Slovenskému pozemkovému fondu sa zatiaľ neotvárala diskusia o jeho novej pozícii, funkciách a smerovaní.

Vzhľadom na skutočnosti zistené prieskumom opätovne **navrhujem Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, aby riešilo problém dlhotrvajúcej nečinnosti Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní súčinnosti v reštitučných konaniach, najmä analyzovalo príčiny, ktoré spôsobujú zistené nedostatky.** Ako vyplynulo z prieskumu môže byť problém s finančnými prostriedkami určenými na vyhotovovanie príslušných geometrických plánov, v samotnom procese obstarávanie geometrických plánov, či procese urgovania vyhotovovateľov príslušných geometrických plánov v prípade ich nečinnosti.

9.3. Opatrenia vo vzťahu k bývalému vojenskému obvodu Javorina

Pre špecifickú situáciu riešenia reštitučných nárokov v bývalom vojenskom obvode Javorina s ohľadom na počet reštitučných nárokov, ktoré bude musieť odbor pozemkový a lesný Okresného úradu Kežmarok rozhodnúť, navrhujem Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, aby venovalo riešeniu týchto reštitučných nárokov osobitnú pozornosť. Vzhľadom na aktuálny stav konania je potrebné, aby boli, čo najrýchlejšie, zabezpečené jednoduché registre obnovenej evidencie pozemkov pre rozhodovaciu činnosť správneho orgánu.

Po doručení uvedených registrov by bolo vhodné, aby Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky dohliadlo na plynulú a rýchlu rozhodovaciu činnosť o týchto nárokoch, a prípadne aj personálne posilnilo odbor pozemkový a lesný Okresného úradu Kežmarok a poskytlo mu aj potrebnú právnu pomoc pri rozhodovaní o týchto reštitučných nárokoch.